

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันระบบการจัดการศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก แต่ครูก็ยังคงมีบทบาทสำคัญในด้านการอบรมสั่งสอนอยู่เช่นเดิม ดังนั้น ครูจึงต้องเป็นผู้มีภูมิปัญญา ความรู้ ฐั้หลักการสอนและมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ชี้แนะแนวทางที่จะให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว แต่การที่จะได้ครูที่มีความรู้ความสามารถดังกล่าว จะต้องมีการให้การศึกษอบรม และจัดให้ผู้ที่จะเป็นครูได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างเพียงพอ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ในการเป็นครู ในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบันฝึกหัดครู ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่ นักศึกษาครูนั้น ควรคำนึงถึงบทบาทของครู และลักษณะครูดีที่พึงประสงค์ก่อนแล้ว จึงดำเนินการวางแผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้สอดคล้องกับบทบาทและ ลักษณะของครูที่พึงประสงค์ดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อผลิตครูใหม่มีคุณภาพและมีความสามารถตามที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้เสาะหาบทความ รายงาน ตลอดจนผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครู ลักษณะครูดี การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ตลอดจนปัญหาและข้อ เสนอแนะต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

บทบาทของครู

ท่านพุทธทาสภิกขุ (พุทธทาสภิกขุ : 2513) ได้บรรยายในโอกาส อบรมข้าราชการครูผู้มาพักแรมที่ค่ายธรรมบุตร ได้กล่าวถึงบทบาทของครูสรุป ได้ว่า ครู คือผู้ยกสถานะทางวิญญาณของมนุษย์ให้สูงขึ้น ถือเป็น Spiritual Guide หรือมัคคุเทศก์ทางวิญญาณ การยกวิญญาณให้สูงขึ้นเพื่อมนุษย์จะได้พัฒนาสิ่งที่มีอยู่ พร้อมทั้งพัฒนาตนเองให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของตนเองได้

เฉลิม มลิลลา (เฉลิม มลิลลา : 2524) ได้กล่าวว่า การที่จะพัฒนา สังคม และพัฒนาประวัติศาสตร์อันเป็นส่วนรวมของมนุษยชาตินั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัย

สำคัญคือ การมีครูอาจารย์ที่มีคุณภาพดี ทั้งนี้เพราะครูมีหน้าที่หลักในการผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพให้แก่รัฐ กล่าวคือ ครูเป็นผู้ให้การอบรมสั่งสอนสรรพวิทยาการ ความรู้ ความคิด ความสามารถ และความพร้อมที่จะดำรงตนอยู่ในสังคมในฐานะพลเมืองดี ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดทิศทางและอนาคตของชาติบ้านเมือง โดยแท้

สู่จริต เพียรชอบ (สู่จริต เพียรชอบ : 2524) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในสังคม สรุปได้ว่า ครูจะต้องมีบทบาทดังต่อไปนี้

1. บทบาทในการให้การศึกษ โดยให้การศึกษแก่นักเรียนซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรง และให้การศึกษแก่ประชาชน ซึ่งสามารถทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม
2. บทบาทในการอบรมศีลธรรม จรรยา โดยการอบรมบ่มนิสัยนักเรียนและประชาชน ทั้งในด้านความประพฤติและการวางตนในด้านต่าง ๆ
3. บทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ซึ่งอาจจะทำได้ในขณะสอนในชั้นเรียน การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรในโรงเรียน การนำนักเรียนไปร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น และครูจะต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้รักษา ถ่ายทอด และฟื้นฟูวัฒนธรรม
4. บทบาทในการร่วมกิจกรรมของชุมชน เพื่อสร้างประโยชน์แก่ชุมชนที่ตน เป็นสมาชิก
5. บทบาทในการ เป็นผู้ว่าในการพัฒนาชุมชน
6. บทบาทในการศึกษา วิจัย และวิเคราะห์สังคม ซึ่งผลจากการศึกษาและวิจัย จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านการจัดหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การสอน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนและชุมชน รวมทั้งการปรับตัวครูเองให้เข้ากับสภาพสังคมนั้น ๆ
7. บทบาทในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งความสัมพันธ์อันดีนี้จะก่อให้เกิดความช่วยเหลือ การให้บริการซึ่งกัน

และกัน ครูสามารถใช้บริการที่มีอยู่ในชุมชนในด้านเอกสาร อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา วิทยากร การสัมภาษณ์ การศึกษานอกสถานที่ หรือทัศนศึกษา

8. บทบาทในการปฏิรูปสังคม เมื่อพบจุดอ่อนหรือข้อบกพร่อง

ชนิดา รักษาพล เมือง (ชนิดา รักษาพล เมือง 2525 : 99) ได้เสนอแนวคิดว่าในปัจจุบัน โรงเรียนไม่เพียงแต่เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ต้องมีส่วนช่วยพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยครูจะต้องรับผิดชอบงานพัฒนาชุมชน และจะต้องทำภารกิจเพิ่มขึ้นอีกอย่างน้อย 3 ด้าน คือ ทำหน้าที่เป็นนักนวัตกรรม ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาชุมชน และทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

สุภรณ์ ศรีพหล (สุภรณ์ ศรีพหล : 2515) ได้ชี้ให้เห็นบทบาทและคุณลักษณะของบุคคลชั้นอาชีพ โดยอ้างอิงรายงานของ National Commission on Teacher Education and Professional Standards ซึ่งเป็นคณะกรรมการระดับชาติของสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานของบุคคลที่จะเป็นครูไว้ ดังนี้

1. ต้องมีความรู้
2. มีทักษะและความรู้เฉพาะในการประกอบอาชีพ
3. มีความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล
ปฏิบัติการกิจในขอบเขตด้วยความรับผิดชอบ
4. ให้บริการแก่สังคม มิใช่ทำตามความต้องการหรือผลประโยชน์ส่วนตัว
5. ร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและบังคับใช้มาตรฐานของอาชีพให้สูงขึ้น
6. ประกอบอาชีพเต็มเวลา
7. ค้นคว้าหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ เสมอ

ลักษณะครูดี

จากบทบาทของครูดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการ เป็นครูที่ดีนั้น ไม่ใช่เป็นสิ่งที่กระทำได้โดยง่าย หรือมีใครก็ตามที่มีความรู้แล้วจะสามารถสอนได้ เพราะครูที่ดีนั้นไม่ใช่แต่จะมีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการ เป็นเลิศเท่านั้น แต่จะต้องมีศิลปะการสอนที่ดี มีความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ ความคิดให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังต้องมีศีลธรรม จรรยาบรรณ คือ เป็นผู้มีความประพฤติดี มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียรในการอบรมสั่งสอน ซึ่ง เป็นคุณสมบัติที่ครูดีควรจะต้องมี และหมั่นเตือนตนให้ระลึกถึงอยู่เสมอ (เฉลิม มลิลา : 2521)

บุญถิ่น อัตถากร (บุญถิ่น อัตถากร, 2524 : 12-17) ได้กล่าวถึงลักษณะของครูที่ดีว่าจะต้องมีลักษณะอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. ครูควร เป็นผู้มีความรู้ คือ มีทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชา และจะต้องสร้างเสริมเพิ่มพูนอยู่เสมอ
2. ครูควร เป็นผู้มีความสามารถในกลวิธีสอน สามารถถ่ายทอดความรู้ แนะนำวิธีทางปัญญา และอบรมชักนำเด็กไปสู่หนทางอันดีงาม
3. ครูควร เป็นผู้ที่ เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมและวัฒนธรรม

อำนาจ ทะพิงค์แก (อำนาจ ทะพิงค์แก : 2516) ได้กล่าวถึงลักษณะครูดีไว้ว่า ต้องประกอบด้วยวิชาการที่แข็งแกร่ง มีความสามารถในเชิงปฏิบัติ ถ่ายทอดความรู้ และอุทิศตนต่ออาชีพครู ถ้าขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะเป็นครูโดยสมบูรณ์ไม่ได้

ถวิล สุริยนต์และคณะ (ถวิล สุริยนต์และคณะ, 2501 : 67-72) ได้กล่าวถึงลักษณะของครูที่ดีไว้ ดังนี้

1. มีลักษณะท่าทางดี เป็นสิ่งจูงใจให้เด็กรัก
2. มีความประพฤติดี เป็นสิ่งจูงใจให้เด็กถือเป็นแบบอย่าง

3. มีอธยาศัยดี ทำให้เด็กชอบและรักใคร่
4. มีอารมณ์ดี ทำให้เด็กได้รับความสุขและร่าเริง
5. มีความยุติธรรม ทำให้เด็กรักใคร่นับถือ
6. มีความเหมาะสมในการที่จะวางตัวให้เข้ากับคนทุกชั้นทุกวัยได้
7. มีความเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของเด็ก ทำให้เด็กได้รับความอบอุ่นใจ และเป็นสุข
8. มีการส่งเสริมคุณวุฒิพิเศษในตัวครู ทำให้เด็กนิยมชมชื่น
9. มีความสามารถประกอบกรงานต่าง ๆ ทำให้เด็กนิยมในความสามารถของครู
10. มีความเป็นผู้นำ ทำให้เด็กเชื่อฟัง
11. มีความรู้ดี ทำให้เกิดความมั่นใจ และเกิดประโยชน์แก่ตัวครู
12. มีการงานดี รู้กลวิธีถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับเด็ก
13. มีอนามัยดี ทำให้มีบุคลิกภาพและ เกิดคุณสมบัติอันดีงาม

มัทนา ปิยะมาดา (มัทนา ปิยะมาดา 2511 : 99) ได้สำรวจคุณลักษณะครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาเฉพาะสมรรถภาพครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียนเท่านั้น พบว่า มีสมรรถภาพครูที่สำคัญ 9 ประการ เรียงลำดับดังนี้ คือ สมรรถภาพครูด้านการสอน ด้านความมีเหตุผล ด้านความมีเมตตากรุณา ด้านการให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียน ด้านความยุติธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านสัมพันธภาพกับนักเรียน ด้านการยกย่องชมเชย และด้านการให้ความอุปการะแก่นักเรียน

ผลงานวิจัยของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2518 : 70-94) เรื่อง ลักษณะครูที่ดีที่สังคมต้องการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษาระดับต่างๆ ครู-อาจารย์วิทยาลัยครู ผู้ปกครองนักเรียน คีษานีเทศก์ นักการศึกษา

และผู้ทรงคุณวุฒิทั่วไป จำนวน 756 คน ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ครูไม่น่าจะปฏิบัติตนเหมือนคนในอาชีพอื่น และเห็นว่าครูประถมศึกษาไม่จำเป็นต้องมีปริญญา แต่จะต้องมีความรู้กว้างขวางนอกเหนือจากวิชาที่ตนสอน และมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ นักเรียนชอบครูที่สอนให้เด็กเข้าใจและสนใจใฝ่ชอบกรรมการสอนบ่อย ๆ สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยเหลือแนะนำเมื่อนักเรียนทำงานไม่ทันหรือไม่ถูก ส่วนการปกครองนักเรียนนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ครูจะต้องเข้มงวดไม่ละเลยต่อการกระทำผิดระเบียบของนักเรียน แต่ครูต้องให้ความสนิทสนมกับนักเรียน ให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาต่าง ๆ ครูควรช่วยเหลือปรับปรุงชุมชน เชิญบุคคลอาชีพต่าง ๆ ในชุมชนมาร่วมให้คำปรึกษาและร่วมมือในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยของบุคคลอื่นอีกหลายท่าน เช่น เฉลียว บุรีภักดีและคนอื่น ๆ (เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ, 2520 : 366) ได้วิจัยลักษณะของครูที่ดี โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 6 ประเภท คือ ครูและศึกษานิเทศก์ นักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารการศึกษา ผู้ปกครองและพระ ให้ตอบแบบสอบถาม และขอความร่วมมือจากวิทยาลัยครูจำนวน 12 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยครูยะลา วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูภูเก็ต วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูอุบลราชธานี วิทยาลัยครูอุดรธานี วิทยาลัยครูสกลนคร และวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาสงครณ ในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 6 ประเภท สรุปลักษณะครูดีจะต้องมีสมรรถภาพครูต่อไปนี้

1. มีความรู้ดี มีการค้นคว้าหาความรู้และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อยู่เสมอ
2. สอนดี สามารถใช้ภาษาได้ดี มีเทคนิคในการ โหม้มน้าวจิตใจคน และสามารถประพฤติปฏิบัติ เป็นแบบอย่างได้
3. สุขภาพดี รู้จักป้องกันโรคติดต่อ งดเว้นสิ่ง เส่พติดทั้งปวง ไม่เส่เพล และรู้จักรักษาอารมณ์ให้มั่นคง

4. ประพฤติดี มีความซื่อสัตย์ เทียงธรรม มีเมตตา ขยัน อดทน
ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง

5. มีน้ำใจประชาธิปไตย มีเหตุมีผลกล้าพูด กล้าทำ กล้าเผชิญ
ความจริง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์

การวิจัยที่เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูที่ดีในต่างประเทศก็มีของคาร์ช
และ เอสตราบุค (Karch and Estrabook, 1956:131) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์
ลักษณะครูดีจากนักเรียนในรัฐฟลอริดา โดยใช้วิธีวิเคราะห์งาน (Job Analysis)
ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของครูที่ดีต้องมีสมรรถภาพครู คือ ด้านความ
สัมพันธ์กับนักเรียน ด้านการสอน ด้านศีลธรรมจรรยา ด้านคุณสมบัติเฉพาะตัว
และลักษณะท่าทาง ส่วน ลีดส์ (Leeds, 1950:64) ได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่
เป็นครู 3,000 คน ในรัฐเซาท์แคโรไลนา สรุปได้ว่า ครูที่เข้ากับเด็กได้ดี
จะต้องเป็นผู้ที่มีความร่วมมือ เป็นมิตร ตรงไปตรงมา อารมณ์มั่นคง ลักษณะของ
อารมณ์และความสนใจของผู้เป็นครูควรมีลักษณะคล้ายกับอารมณ์และความสนใจ
ของเพศชาย ส่วนด้านสังคมครูควรเข้าสังคมได้ดี

เบ็ค (Beck, 1976: 127-128) ได้ศึกษาลักษณะครูในรัฐฟลอริดา
เช่นเดียวกับคาร์ชและ เอสตราบุค โดยใช้แบบสอบถามเรื่อง "ครูของฉัน" มี
คำถามอยู่ 100 ข้อ สอบถามนักเรียนจำนวน 2,108 คน ผลปรากฏว่าครูที่ดี
ต้องมีสมรรถภาพครูดังนี้

1. ต้องมีความรัก ความเอาใจใส่ต่อนักเรียน
2. มีความรู้ให้แก่เด็กนักเรียน คือ สามารถช่วยเหลือให้นักเรียนให้มี
ความรู้กว้างขวางและทันสมัย เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี
3. มีระเบียบวินัย สามารถควบคุมบรรยากาศของห้องเรียนให้
ดำเนินไปด้วยดี

4. มีคุณสมบัติในการส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนสนใจและกระตือรือร้นต่อการเรียน

5. มีคุณสมบัติในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงวิธีสอนให้ดีขึ้น

เฮนจัม (Henjum, 1969 : 143-147) ได้ให้นักศึกษาที่เรียนวิชาครูในมหาวิทยาลัยมิชิโงต้า จำนวน 78 คน ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะครูที่ต้องการ ปรากฏว่า ครูที่ดีต้องมีสมรรถภาพครูคือ จะต้องมีความดีภาวะทางอารมณ์ รู้จักแสดงออก มีสัมพันธภาพอันดี สามารถควบคุมตนเองได้ มีความรู้และความกระตือรือร้นดี

บิดเดิล (Biddle, 1967 : 346-347) ได้กล่าวถึงลักษณะครูว่า ครูที่ดีต้องมีสมรรถภาพครูซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ

1. การปฏิบัติงานของครูซึ่งสังเกตได้จากการแสดงออกระหว่างครูกับนักเรียน เช่น ยอมรับความคิดของนักเรียน ยกย่องชมเชยนักเรียน สอดถามปัญหาให้นักเรียน แนะนำแนวทางแก่นักเรียน

2. ความประพฤติกของครูต้องมีความสำรวมและสามารถควบคุมอารมณ์ได้

จากผลการศึกษาที่นามากล่าวไฉน สามารถสรุปได้ว่าลักษณะครูที่ดีจะต้องมีสมรรถภาพครูที่ควรฝึกให้ผลิตนักศึกษา เพื่อให้สามารถออกไปปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

1. สมรรถภาพครูด้านวิชาการ อันได้แก่ การแสวงหาความรู้ อย่างกว้างขวาง ทันสมัย ทั้งในวิชาที่ตนสอนและวิชาพิเศษอื่น ๆ รวมทั้งเป็นผู้ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ

2. สมรรถภาพครูด้านการสอน อันได้แก่ ความสามารถในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สมรรถภาพครูด้านสุขภาพ อันได้แก่ การปฏิบัติตนให้มีสุขภาพ
สมบูรณ์ทั้งทางกายและจิต

4. สมรรถภาพครูด้านคุณธรรมและความประพฤติ อันได้แก่ การ
ฝึกตนให้มีความซื่อสัตย์ เทียงธรรม ความเมตตากรุณา ความรับผิดชอบในหน้าที่
และการควบคุมอารมณ์

5. สมรรถภาพครูด้านการ เป็นพล เมืองดีในสังคมประชาธิปไตย
อันได้แก่ การประพฤติตนเป็นบุคคลที่มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
และการยอมรับนับถือผู้อื่น

6. สมรรถภาพครูด้านการตัดสินใจ อันได้แก่ ความสามารถในการ
ตัดสินใจในปัญหาทั่วไป ปัญหา เฉพาะหน้าอย่างใช้หลักการที่มีเหตุผล

7. สมรรถภาพครูด้านมนุษยสัมพันธ์ อันได้แก่ การสร้างมนุษยสัมพันธ์
ที่ดีต่อนัก เรียน บุคคลทั่วไป เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา

8. สมรรถภาพครูด้านบุคลิกภาพ อันได้แก่ การปฏิบัติตนเป็นคน
ความร่า เริง แจ่มใส ความสุภาพอ่อน โยน การแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ

9. สมรรถภาพครูด้านการอบรมแนะแนวและปกครองชั้น เรียน อัน
ได้แก่ การสร้างน้ำใจให้เป็นนักกีฬา รักษาความลับของนัก เรียน รักษาระเบียบ
วินัย และสามารถควบคุมบรรยากาศของห้อง เรียนให้ดำเนินไปด้วยดี ;

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของครูดีดังกล่าว จึงนำ
มาสู่คำถามที่ว่า ปัจจุบันสถาบันฝึกหัดครูมีความพร้อมและ เอื้ออำนวยต่อการที่จะ
ผลิตครูให้มีคุณลักษณะดังกล่าวได้มากน้อยเพียงใด เพราะการที่จะผลิตครูดีได้
จะต้อง เกิดจากกระบวนการทางการศึกษาที่มีระบบและมีประสิทธิภาพในการผลิต
มีจุดมุ่งหมายและหลักการที่แน่นอน เพื่อให้ได้ครูที่มีสมรรถภาพในการ เป็นครู
(Teacher's Competency) อย่างแท้จริง ซึ่งก็คือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
นั่นเอง เพราะในกระบวนการผลิตครูที่ต้นนี้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพถือเป็น
หัวใจสำคัญ (พึงใจ สันธวานนท์ : 2516) จากการศึกษาการฝึกประสบการณ์

วิชาชีพครู เป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งในการ เตรียมนักศึกษาครู ออกไปสู่อาชีพครูนั่นเอง การที่นักศึกษาครูได้มีประสบการณ์ในห้อง เรียน ใน โรงเรียน และในชุมชนก่อนที่จะต้องออกไปรับภาระความรับผิดชอบในหน้าที่ของ ครู ย่อมจะทำให้เกิดความคุ้นเคยกับสภาพที่เป็นจริง เกิดทักษะ และมีความเชื่อ มั่นในตนเอง ในการที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในงานอาชีพในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี)

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

คำว่า "ประสบการณ์วิชาชีพครู" ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Professional Experience" เป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างกว้าง กล่าวคือ เป็น ประสบการณ์ทั้งหมดที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนักเรียน นักศึกษา และบุคคลในระดับหรือกลุ่มต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน รวมถึงการ ได้รับโอกาสในการสังเกตการณ์ การเรียนการสอน ร่วมมือทำงาน ฝึกทำการสอนและ กิจกรรมอื่น ๆ อันจะเสริมสร้างให้ผู้ที่จะเป็นครูเกิดการ เรียนรู้ และมีความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวความคิดพื้นฐาน ตลอดจนหลักการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อกระบวนการ เรียนการสอน (อัจฉรา ประไพตระกูลและคณะ, 2522 : 1)

× จากความหมายข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความหมายเฉพาะของการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูว่า เป็นการทำให้นิสิตนักศึกษาครูที่ฝึกสอนมี โอกาสได้รับ ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ คือ

1. ได้ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับนักเรียน
2. ได้ศึกษาการจัดและบริหาร โรงเรียนอย่างใกล้ชิด
3. ได้เห็นปัญหาที่แท้จริงของ โรงเรียนและคิดหาวิธีแก้ปัญหานั้นเฉพาะ หน้า เป็นราย ๆ ไป
4. ได้ทดลองปฏิบัติทฤษฎีที่ได้เรียนมา และรู้จักปรับปรุงให้เหมาะสม

โดยอาศัยปัญหาที่เกิดขึ้นและความจริง เกี่ยวกับตัวนักเรียน เป็นพื้นฐาน

5. ปรับตัวให้เข้ากับสังคมในฐานะที่เป็นครู
  6. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิตฝึกสอน นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในสถาบันฝึกสอน
  7. เผยแพร่เกียรติคุณและชื่อเสียงของสถาบันและของนิสิตนักศึกษาเอง โดยยึดมั่นในการทำความดีในด้านการปฏิบัติงานและการปรับตัวให้เข้ากับครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในโรงเรียน
  8. ดำเนินงานภายใต้ระเบียบข้าราชการครู และการนิเทศของสถาบันฝึกสอนและทางสถาบันฝึกหัดครู
  9. ส่งเสริมความเจริญงอกงาม ส่วนบุคคลของตัวเอง (Personal Growth) เพราะในการช่วยให้ผู้อื่นเจริญเติบโตขึ้น นิสิตมีโอกาสช่วยตัวเองได้อย่างมากด้วย
  10. แสดงความเป็นผู้นำในชั้นที่ฝึกสอน โดยการทำหน้าที่เป็นครูของนักเรียนและขณะเดียวกันก็ได้แสดงความเป็นผู้ร่วมงานที่ดี โดยช่วยเหลือเพื่อนนิสิตและอาจารย์นิเทศก์ฝ่าย โรงเรียนทำหน้าที่สอนนักเรียน
  11. ได้ศึกษาความเข้มแข็งและความอ่อนแอในเรื่องบุคลิกภาพของตนเองและเพื่อนนิสิตด้วยกัน
  12. ได้ฝึกตัวให้ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการเตรียมงานและรู้จักแบ่งเวลาการทำงานได้อย่างเหมาะสม
- ✓ เย็นใจ เลหาวิช (เย็นใจ เลหาวิช, 2524 : 284) ได้กล่าวรายงานในการ เปิดสัมมนา เรื่องแนวทางใหม่ของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูว่า แนวทางการฝึกอาชีพครูที่ถูกต้อง คือ ให้นักศึกษาได้ออกไปสัมผัสงานครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนในท้องถิ่นจริง ๆ รวมทั้งฝึกฝนเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นควบคู่กันไปด้วย เพื่อสนองนโยบายการพัฒนาชนบทของรัฐบาล ซึ่งเป็นบทบาทใหม่ของครู อันเป็น

การปลูกฝังทัศนคติของความ เป็นครูที่ดี ให้เกิดมโนธรรมและความประทับใจให้
อยากออกไปช่วยท้องถิ่น และ เกิดความรู้สึกลึกผูกพันกับอาชีพครู อีกประการหนึ่ง
การใช้โรงเรียนในท้องถิ่น เป็นแหล่งฝึกวิชาชีพครูจะทำให้ผู้ผลิตครูและผู้ใช้ครู
ได้มีโอกาสร่วมมือประสานงานกันในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูให้แก่ศึกษาคู
ก่อนที่จะรับเข้าปฏิบัติการสอน เป็นอาชีพ นอกจากนั้นยัง เป็นการขยายวงการ
พัฒนาวิชาการฝึกหัดครูทั้งในด้าน เทคโนโลยีการสอน และการประเมินผลให้กว้าง
ขวางออกไปสู่บรรดา โรงเรียนต่าง ๆ ในท้องถิ่น อันเป็นการช่วยพัฒนา โรงเรียน
ดังกล่าวด้วย ✓

พิจาใจ ลินธวานนท์ (พิจาใจ ลินธวานนท์, 2516) ได้เสนอแนวคิด
ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูว่า ควรยึดหลักการดังนี้

1. ประสบการณ์วิชาชีพครู ถือเป็นหัวใจของการฝึกหัดครูที่ผู้บริหาร
หลักสูตรทุกระดับและทุกสาขาวิชาจะต้องยึดหลักมีความ เข้าใจและรับรู้กระบวนการ
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพพร้อมกัน
2. ประสบการณ์วิชาชีพครู มีความหมายไม่จำกัดเฉพาะการฝึกสอน
เช่นที่เคยทำ แต่ครอบคลุมถึงประสบการณ์ทั้งมวลที่จะ เสริมสร้างความรู้และประสบ
การณ์วิชาชีพครูให้แก่ผู้เรียน การจัดประสบการณ์วิชาชีพจึงจัด เป็นกิจกรรมหลาย
รูปแบบและหลายทาง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้กว้างขวาง และมีความเข้าใจ
งานของครู เท่าที่ครูผู้ เริ่มการสอนจะพึงมี
3. การจัดควรมุ่งประสานทฤษฎีกับการฝึกปฏิบัติให้ควบคู่กัน โดยให้
นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติ และหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริงให้มากที่สุด
4. การจัดควรมีความต่อเนื่อง เป็นระยะ ๆ มิใช่เพียงช่วงเดียว
เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาส เรียนรู้ไปที่ละขั้น และพัฒนาความสามารถของตน
5. การจัดควรมุ่งงานและความสามารถในการดำเนินงานของครู
ในระดับการสอนตามหลักสูตรมาให้ศึกษาคูได้เรียนรู้ เข้าใจ และฝึกปฏิบัติ
อย่าง เข้มข้นจริงจัง

6. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีได้มีแบบอย่างที่ยืดหยุ่น แต่ควรให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตนเอง และฝึกความสามารถในการปรับตัว เพื่อทำหน้าที่ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และบังเกิดผลดี

7. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรคำนึงถึงกระบวนการที่สัมพันธ์และครอบคลุมถึงการสร้างคุณภาพของคนทุกด้าน ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ความมีคุณธรรม การพัฒนาตนเองและชุมชน ตลอดจนการดำรงรักษาเอกลักษณ์ วัฒนธรรมของชาติ

8. การผลิตครูหากจะเป็นบทบาทของวิทยาลัยครูล้วน ๆ แต่เพียงฝ่ายเดียว ย่อมจะเป็นผลดีไปไม่ได้ จะต้องจัดระบบให้หน่วยเจ้าสังกัด โรงเรียน และผู้ใช้ครูได้ตระหนักในภาระหน้าที่ในการทำงานร่วมกับวิทยาลัยครูอย่างใกล้ชิด เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติงาน

9. การจัดระบบของงานในด้านต่าง ๆ ต้องเอื้ออำนวยให้เกิดความคล่องตัวในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและให้เกิดการทำงานที่ประสานสอดคล้องกัน

พนัส หันนาคินทร (พนัส หันนาคินทร, 2511 : 57-58) ได้กล่าวถึง โครงการฝึกสอนที่ดีซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมสำคัญของการฝึกประสบการณ์ว่าควรมีลักษณะ ดังนี้

1. มีจุดประสงค์ของการฝึกสอนที่วางไว้อย่างแน่ชัด มีการแสดงออกซึ่งจุดประสงค์นั้นอย่างชัดเจน มีนโยบายที่แน่นอน ทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนเข้าใจได้ตรงกันทั้งวิธีการและหลักการ

2. มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิเทศ การฝึกสอนไว้อย่างรอบคอบ ชัดเจน เพื่อป้องกันความขัดแย้ง และซ้ำซ้อนโดยใช่เหตุ

3. นักศึกษาได้รับการเตรียมตัว เบื้องต้นก่อนออกฝึกสอน เช่น ได้ทราบถึงสภาพความเป็นไปของโรงเรียนที่จะไปทำการฝึกสอน หลักเกณฑ์ในการ

ให้คะแนนการสอน เป็นต้น

4. มีวิธีการที่จะช่วยให้ผู้ดำเนินการ โครงการฝึกสอนทราบว่า นักศึกษาที่จะออกไปทำการฝึกสอนมีความพร้อมที่จะออกไปฝึกสอน เช่น มีการ ตรวจสอบถึงบุคลิกภาพ และวุฒิภาวะทางอารมณ์ก่อนที่จะออกไปทำการฝึกสอน รวมทั้งความแน่นอนทางวิชาการด้วย

5. มีระยะเวลาสำหรับฝึกสอนนานพอที่จะช่วยให้นักศึกษา เข้าใจ เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อนักเรียนทั้งรายตัวและ เป็นชั้น การปฏิบัติตัวต่อ เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และมีเวลาทำการสอนไม่น้อยกว่า 120 ชั่วโมง

6. เปิดโอกาสให้นักศึกษา เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ใน โรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านการสอนหรือด้านกิจกรรมพิเศษ

7. มีกฎเกณฑ์และวิธีการที่เปิดทางให้นักศึกษาได้ใช้ความคิดริเริ่ม มีอิสระในการคิดและมีความกล้าที่จะลองใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการสอนด้วยตนเอง

8. ให้มีการนิเทศการสอนอย่าง เพียงพอแก่นักศึกษาฝึกสอน

9. มีการติดต่อสื่อสารอย่างทั่วถึง และเพียงพอระหว่างผู้ที่ร่วมอยู่ในโครงการฝึกสอนได้แก่ โรงเรียนฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง หัวหน้าโครงการฝึกสอน และนักศึกษาฝึกสอน

10. จัดให้มีการประชุม นิเทศอย่าง เพียงพอสำหรับทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วม ในโครงการฝึกสอน ได้แก่ นักศึกษาฝึกสอน ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง และครูอื่น ๆ ในโรงเรียนฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์ประจำวิชารายวิชาต่าง ๆ ในสถาบันฝึกหัดครู

11. มีการประเมินผล โครงการฝึกสอนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งนี้ โดยการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ครูใหญ่และนักศึกษา

บทปีบ เมธาคุณวุฒิ (บทปีบ เมธาคุณวุฒิ 2526 : 174-183) ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ว่าควรตั้งอยู่บนรากฐาน 3 ประการ คือ

1. การทดสอบทฤษฎีในสภาพการณ์จริง โดยประสบการณ์วิชาชีพ เป็นกระบวนการ เรียนรู้ที่มีคุณค่ามาก มีการประสานกันระหว่างทฤษฎีและสภาพ การณ์จริง และนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นใน การเรียนรู้ได้นาน และช่วยให้แต่ละคนมีสมรรถภาพสูงขึ้น ผู้เรียนระดับอุดม ศึกษามีธรรมชาติของความเป็นผู้ใหญ่ เขาต้องการการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นความ จริง มีความหมายและนำไปปฏิบัติได้ เขาต้องการเรียนรู้สภาพปัญหาที่แท้จริง โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมและช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ที่ พึงปรารถนา

2. การสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดประสบการณ์ วิชาชีพจะเป็นไปตามความแตกต่างระหว่างผู้เรียนแต่ละคนในด้านความต้องการ ความสนใจ และความสามารถ โดยการกำหนดสมรรถภาพขั้นต่ำสุดและการเปิด โอกาสให้นักศึกษาแต่ละคนแสดงสมรรถภาพเหล่านั้นได้ในเวลาเหมาะสม และตาม ความสามารถของแต่ละบุคคล

✓ 3. การพัฒนาตนเอง เมื่อนักศึกษามีโอกาสที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เขาเหล่านั้นก็จะเริ่มคิดถึงตนเองในด้านที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสังคม ซึ่งจะช่วย พัฒนาความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีแนวทางของตนเองก่อนที่จะ ออกไปประกอบอาชีพนั้น ๆ

ประสบการณ์วิชาชีพที่จัดขึ้นตามแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวมาแล้ว อาจแบ่ง ตามลักษณะการจัดได้หลายรูปแบบ เช่น

1) ประสบการณ์แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (Cross Culture Experience) คือการที่นักศึกษา เข้าไปฝึกประสบการณ์อยู่ในสถานที่ที่มีสภาพวัฒนธรรม ความเป็น อยู่แตกต่างจากที่เขามีความเป็นอยู่ อาจเป็นการ เข้าไป เป็นสมาชิกชั่วคราวใน ครอบครัวหนึ่ง หรืออาสาสมัครออกไปฝึกงานในท้องถิ่นต่าง ๆ

2) การฝึกหัดงาน (Pre-professional Training) เป็นการฝึกหัด ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพก่อนที่จะออกไปสู่วิชาชีพอย่างแท้จริง นักศึกษาจะได้นำทฤษฎีมาทดลองปฏิบัติ รวมทั้งพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของเขาเองด้วย

3) การวิเคราะห์สถาบันหรือศึกษา เกี่ยวกับอาชีพ (Institutional Analysis career Exploration) คือ การที่นักศึกษาใช้เวลาส่วนหนึ่งลงไปคลุกคลีกับงานที่เขาต้องการศึกษา โดยมีอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้คอยให้คำแนะนำ เพื่อพัฒนาทักษะ ทดสอบความสามารถและความสนใจที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ นักศึกษาจะได้สัมผัสกับสถาบันและการดำเนินอาชีพอย่างมีระบบ โดยเปรียบเทียบกับทฤษฎีที่เรียนรู้อีก

4) ประสบการณ์การทำงาน (Work Experience) เป็นกระบวนการผสมผสานสิ่งๆ ที่เรียนรู้ออกมาสู่สภาพการณ์ที่เป็นจริง ประสบการณ์ต้องจัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่เห็นเด่นชัด มีกำหนดเวลา รวมทั้งมาตรฐานขั้นต่ำสุดของสมรรถภาพนั้น ๆ

5) การฝึกงานบริหาร (Service-Learning Internship) จัดขึ้นเพื่อฝึกให้นักศึกษามีความรับผิดชอบ เพื่อที่จะทำงานให้ตรงตามความต้องการของสังคม และเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย ในสถานที่ของเอกชนหรือของรัฐในระยะเวลาหนึ่ง

6) การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและการเมือง (Social Political Action) ในการออกไปสู่ประสบการณ์แบบนี้ นักศึกษาจะได้มีโอกาสร่วมงานกับอาจารย์ในโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาชุมชน โครงการวิจัย หรือ โครงการปฏิบัติต่าง ๆ หรือกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้น

7) งานวิจัยภาคสนาม (Field Research) นักศึกษาอาจเลือกเรียนเป็นการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือทำเป็นโครงการวิจัยกลุ่ม โดยมีอาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำ นอกจากนั้นอาจจัดให้นักศึกษาเข้าร่วมงานในโครงการนอกสถาบันของตน เพื่อให้มีการพัฒนาตนเอง หรืออาจจะให้นักศึกษาทำในสิ่งที่เขาสนใจ เป็นงานอดิเรกก็ได้

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในปัจจุบันมักใช้หลายรูปแบบผสมผสานกัน แล้วแต่วัตถุประสงค์ของสถาบันต่าง ๆ ส่วนมากมักเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป เช่น อาจเริ่มจากการให้โอกาสนักศึกษาวิเคราะห์สถาบันหรือสถานศึกษา เกี่ยวกับ

อาชีพ การฝึกหัดงาน และตามด้วยประสบการณ์การทำงาน และโดยทั่วไปมิได้ มีการกำหนดสัดส่วนของ เวลาที่นักศึกษาจะ เรียนอยู่ในสถาบันและ เวลาที่ออกฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ

ปัญหา เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

โครงการส่งนิสิตนักศึกษาออกไปฝึกวิชาชีพครู (คณะกรรมการประสานงานการฝึกหัดครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2521 : 2-3) ได้ประมวลปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ดังนี้

1. ในสมัยก่อนปัญหา เกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพครูมีน้อย เพราะจำนวน นิสิตนักศึกษามีน้อย สามารถจัดส่งไปฝึกสอนใน โรงเรียนที่ไม่ไกลนัก ซึ่งอาจารย์ นิเทศก์สามารถไปควบคุมดูแลแนะนำได้อย่างใกล้ชิด แต่ต่อมาในระยะหลังนี้มี จำนวนนิสิตนักศึกษามากขึ้น ทำให้ต้องส่งนิสิตนักศึกษาออกไปฝึกวิชาชีพครูใน โรงเรียนที่ห่างไกล เช่น จังหวัดไกล เคียง หรือบางครั้งได้ส่งกระจายไปทั่ว ประเทศ ทำให้อาจารย์นิเทศก์ไม่สามารถจะไปนิเทศหรือดูแลได้อย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ จึง เกิดปัญหาด้านคุณภาพและด้านปกครองขึ้น

2. ในกรณีที่ส่งนิสิตนักศึกษาออกไปฝึกสอน สถาบันฝึกหัดครูจะขอ ร้องทาง โรงเรียนฝึกสอนให้อาจารย์ที่ เลี้ยงหรือครูพี่เลี้ยง เป็นผู้ช่วยนิเทศก์อีก แรงหนึ่ง โดยเฉพาะ โรงเรียนที่อยู่ห่างไกล ทำให้เกิดปัญหาเพราะว่าทาง โรงเรียนหรือครูพี่เลี้ยงไม่พร้อมที่จะช่วยเหลือ เนื่องจากครูพี่เลี้ยงซึ่งประจำชั้น บางคนอาจมีความรู้ดีกว่านิสิตนักศึกษาที่มาฝึกสอนได้ เรียนวิชาอื่น เป็นความรู้ใหม่ๆ มามากกว่าตน หรือครูประจำชั้นมีงานอื่น ๆ ซึ่งต้องรับผิดชอบประจำอยู่ การที่จะ มาช่วยนิเทศจึงดูเป็นงานฝาก ซึ่งทำให้ครูอาจารย์เหล่านั้นจะต้องรับภาระ เพิ่มขึ้น โดยมีได้ผลตอบแทนประการใด

3. เนื่องจากงานในหน้าที่ของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์พี่เลี้ยงไม่ได้ เป็นงานซึ่งได้มีการยอมรับอย่าง เป็นทางการว่า เป็นงานของข้าราชการครูสาย งานผู้สอน ทำให้ครู อาจารย์ที่ต้องรับผิดชอบในหน้าที่ไม่สามารถที่จะทุ่มเทการ

ทำงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้อย่างเต็มที่

4. ในบางกรณีทาง โรงเรียนและสถาบันฝึกหัดครูขาดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับนโยบายการฝึกสอน หรือรายละเอียดต่าง ๆ เช่นงานที่มอบหมายให้นักศึกษาให้ปฏิบัตินอกเหนือจากการสอนในชั้นเรียน หรือวิธีแทนที่วิธีประเมินผลต่าง ๆ โดยเฉพาะบางครั้งแต่ละสถาบันฝึกหัดครูมอบหมายงานให้นักศึกษาแตกต่างกันออกไป

5. ปัญหาอาจารย์ที่แก่กึ่งของสถาบันฝึกหัดครู ซึ่งบางครั้งอาจารย์ที่แก่กึ่งขาดทักษะที่จะประสานงานกับครูที่เลี้ยง และอาจารย์ที่เลี้ยงกับโรงเรียนหรือชุมชน ซึ่งอาจจะ เป็น เพราะสถาบันฝึกหัดครูคัดเลือกอาจารย์ที่แก่กึ่งโดยเน้นถึงความรู้ ความสามารถในทางวิชาการ เป็นสำคัญ

6. อาจารย์ที่แก่กึ่งของสถาบันฝึกหัดครูต้องรับผิดชอบงานด้านการสอนนักศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศการสอนได้อย่างเต็มที่

เจริญผล สุวรรณโชติ (เจริญผล สุวรรณโชติ, 2524 : 99-102) ได้กล่าวถึงปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่พบในสถาบันผลิตครูในประเทศไทยไว้ ดังนี้

1. ปัญหาด้านการบริหาร ฝ่ายอำนวยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มักจะพบปัญหา ดังนี้

1.1 ขาดการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

1.2 ขาดการสนับสนุนจากสถาบัน

1.3 การปฏิบัติงานขาดระบบการทำงานที่ดี

1.4 ขาดงบประมาณที่จะนำมาใช้เพื่อกิจการนี้ โดยเฉพาะ

1.5 ความเป็นอิสระในการบริหารงานไม่มีเท่าที่ควร

1.6 ขาดสวัสดิการให้กับผู้ปฏิบัติงาน

2. ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร บุคลากรในโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรีหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายก็มักจะมีปัญหาของตน ดังนี้

2.1 ผู้อำนวยการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ในด้านงานประสานงานร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

2.2 อาจารย์นิเทศก์มีปัญหา คือ

2.2.1 จำนวนอาจารย์นิเทศก์มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี

2.2.2 ประสบการณ์ในการนิเทศน์มีน้อย ส่วนมากเป็นอาจารย์นิเทศก์ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา

2.2.3 อาจารย์นิเทศก์ไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือศึกษาในเรื่องการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี และการนิเทศน์มา โดยเฉพาะ

2.2.4 การประสานงานระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับอาจารย์ในวิชาอื่น ๆ มีความยากลำบากและสัมพันธ์กัน เฉพาะในหน้าที่การงาน

2.2.5 อาจารย์นิเทศก์จะต้องเป็นผู้สอนในสถาบันไม่ได้เป็นอาจารย์นิเทศก์เต็มเวลา

2.2.6 การอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนวิทยาการใหม่ ๆ มีไม่เพียงพอ

2.3 ครูพี่เลี้ยง มีปัญหาสำคัญคือ

2.3.1 คุณภาพของครูพี่เลี้ยง ซึ่งยังมีไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับการเป็นผู้นิเทศน์ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี

2.3.2 นโยบาย ปรัชญา ความมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี ถูกบิดเบือนและไม่เข้าใจหลักการฝึกหัดครูที่แท้จริง

2.3.3 ทักษะคิดในด้านการศึกษาและนวัตกรรมทางการศึกษาของครูที่เลี้ยงมีการเปลี่ยนแปลงน้อยและเป็นไปอย่างช้า ๆ

2.3.4 สภาวะการส่งเสริมวิทยฐานะ เพื่อให้ครูที่เลี้ยงได้มีส่วนเพิ่มพูนคุณภาพกระทำได้ไม่มากนัก

2.3.5 สภาวะเศรษฐกิจส่วนบุคคลและงบประมาณของรัฐที่จะช่วยเหลือทั้งในด้านส่วนตัวและในด้านสถาบันมีน้อยและกระจายไม่ทั่วถึง

2.3.6 อุดมการณ์ในการ เป็นครูที่เลี้ยงไม่ได้ถูกฝึกเพื่อกิจการนี้

2.4 นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มักจะปรากฏปัญหาดังนี้

2.4.1 นักศึกษาได้รับการฝึก เพื่อสร้าง เสริมสมรรถภาพในการ เป็นครูน้อย ทั้งนี้ เพราะสถาบันฝึกหัดครู เน้นการฝึก เพื่อความ เป็นครูน้อย ส่วนใหญ่จะไป เน้นสมรรถภาพทางความรู้

2.4.2 นักศึกษา เกิดความยุ่งยากในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม อันเป็นสาเหตุให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่ประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควร

2.4.3 นักศึกษาได้รับการนิเทศจากผู้นิเทศน้อยเกินไป ทำให้การปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพในการ เป็นครูไม่สมบูรณ์เต็มที่

2.4.4 เศรษฐกิจของนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และปานกลาง อันเป็นผลมาจาก เศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในเกณฑ์ต่ำและในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาก็ เป็นการฝึก โดยไม่ได้รับ เงินค่าตอบแทนแต่อย่างใด การลงทุนเพื่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจึงไม่สามารถลงทุนได้ หรือถ้าลงทุนก็เป็นการลงทุนที่น้อย รวมทั้งปัญหาที่เกิดจาก โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพซึ่งไม่สามารถสนับสนุนด้านการเงินได้ ทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่สามารถลงทุน เพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลได้

2.5 ครูใหญ่ใน โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีปัญหาดังนี้

2.5.1 ความเข้าใจของครูใหญ่ใน โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนใหญ่มักจะเข้าใจว่าหน้าที่ในการบริหารงานโรงเรียนของครูใหญ่ คือ การบริหารงานธุรการ โรงเรียน ไม่ใช่การบริหารงานวิชาการจึงไม่เห็นความจำเป็นของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.5.2 ทศนคติของครูใหญ่ที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมักจะ เข้าใจกันว่า การที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้น เป็นการไปช่วยครูประจำการสอน หรือไปเพื่อทดแทนครูที่ขาด ที่แท้จริงแล้วการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา คือ การเรียนทางภาคปฏิบัติที่ตนเอง

2.5.3 ในทางตรงข้ามครูใหญ่บาง โรงเรียนมีทัศนคติต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในทำนองว่าหากนักศึกษา เข้ามาสอนแล้ว ก็จะทำให้การเรียนของนักเรียนของตนอ่อนลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ วิชาเนื้อหา ซึ่งก็น่าจะมีส่วนถูก แต่ครูใหญ่ที่ดีจะยอมรับเสมอว่า การผลิตครูที่ดีให้กับสังคมนั้น จำเป็นจะต้องได้แบบอย่างที่ดีจาก โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การที่ไม่ยอมให้นักศึกษาไปสอนใน โรงเรียนที่ดี เท่ากับ เป็นการทำลายการผลิตครูที่ดีให้กับสังคม

2.5.4 ครูใหญ่ โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นตัวกลางหรือตัว เชื่อมที่สำคัญยิ่งในหมู่ครูพี่เลี้ยง นักศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ หากครูใหญ่ได้รู้ถึงบทบาทที่สำคัญของตน เช่นนี้แล้ว ก็น่าจะเชื่อได้ว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะประสบความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น

2.5.5 การขาดแคลนครูใหญ่ที่มีความเข้าใจระบบการผลิตครู เป็นปัญหาใหญ่และสำคัญยิ่ง

คณะกรรมการเตรียมการสัมมนา เรื่อง แนวทางใหม่ของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู (สำนักนายกรัฐมนตรีย, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 3-14) ได้จัดสัมมนา เรื่อง "แนวทางใหม่ของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู"

โดยกำหนดจุดประสงค์ในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูว่า เพื่อให้นักศึกษาที่ได้รับการฝึกปฏิบัติเกิดความสามารรถ หรือ เกิดสมรรถภาพ 4 อย่างในตัวนักศึกษา คือ ความสามารถในการสอน ความตั้งใจมั่นในคุณธรรม จริยธรรมของครู ความเป็นผู้นำในการพัฒนาตนเองและชุมชน การมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ จากการสัมมนาดังกล่าวได้เสนอกิจกรรมหรืองานที่จะต้องจัดให้แก่ศึกษาคู วิธีการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โครงสร้างการประสานงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้โครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีประสิทธิภาพ และการประเมินผลการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สรุปได้ดังนี้

1. ประสบการณ์หรืองานที่ต้องจัดให้แก่นักศึกษาฝึกหัดครู เพื่อให้เกิดสมรรถภาพตามที่กำหนดไว้ คือ

1.1 งานสอน โดยมีกิจกรรม ดังนี้

1.1.1 ให้นักศึกษามีความคุ้นเคยกับการเป็นครู

1.1.2 สังก่เกิดการสอน

1.1.3 ทดลองสอน

1.1.4 ปฏิบัติการสอนจริง

1.1.5 สัมมนาปัญหาการสอน

1.1.6 ศึกษาค้นคว้า เนื้อหาวิชาที่สอน

1.2 งานกิจการนักเรียน โดยมีกิจกรรมดังนี้

1.2.1 ร่วมกิจกรรมของชุมนุมต่าง ๆ

1.2.2 ร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดทั้งในและนอกหลักสูตร

1.2.3 ช่วยงานปกครอง เช่น ควบคุมวินัยในห้องเรียน

ควบคุมความประพฤตินักเรียน ดูแลนักเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ดูแลสุขภาพนักเรียน

1.3 งานแนะแนว โดยมีกิจกรรมดังนี้

- 1.3.1 ช่วยทำระเบียบต่าง ๆ
- 1.3.2 ช่วยเก็บข้อมูล
- 1.3.3 ช่วยงานด้านโฮมรูม
- 1.3.4 ช่วยกิจกรรมแนะนำในบางกรณี เช่น แนะนำอาชีพ แนะนำการศึกษาต่อ และการปรับตัว
- 1.3.5 ศึกษาเด็ก เป็นรายบุคคล
- 1.4 งานธุรการ โดยมีกิจกรรมดังนี้
  - 1.4.1 ทำบัญชี เรียกชื่อ
  - 1.4.2 ทำทะเบียนนักเรียน
  - 1.4.3 ทำสมุดประจำตัวนักเรียน
  - 1.4.4 งานสารบรรณ
- 1.5 งานพัฒนาสังคม โดยมีกิจกรรมดังนี้
  - 1.5.1 สสำรวจและวิเคราะห์ชุมชน
  - 1.5.2 พัฒนาชุมชน เช่น
    - 1.5.2.1 ทางวิชาการ
    - 1.5.2.2 ทางวัฒนธรรม
    - 1.5.2.3 ทางอนามัยของชุมชน
- 1.6 งานพัฒนาตน โดยมีกิจกรรมดังนี้
  - 1.6.1 พัฒนาทางวิชาการ
    - 1.6.1.1 วิชาการทั่วไป แสวงหาความรู้ใหม่ๆ
    - 1.6.1.2 วิชาชีพครู
    - 1.6.1.3 เนื้อหาวิชาที่สอน
  - 1.6.2 พัฒนาบุคลิกภาพ
    - 1.6.2.1 บุคลิกภาพโดยทั่ว ๆ ไป
    - 1.6.2.2 บุคลิกภาพของครู

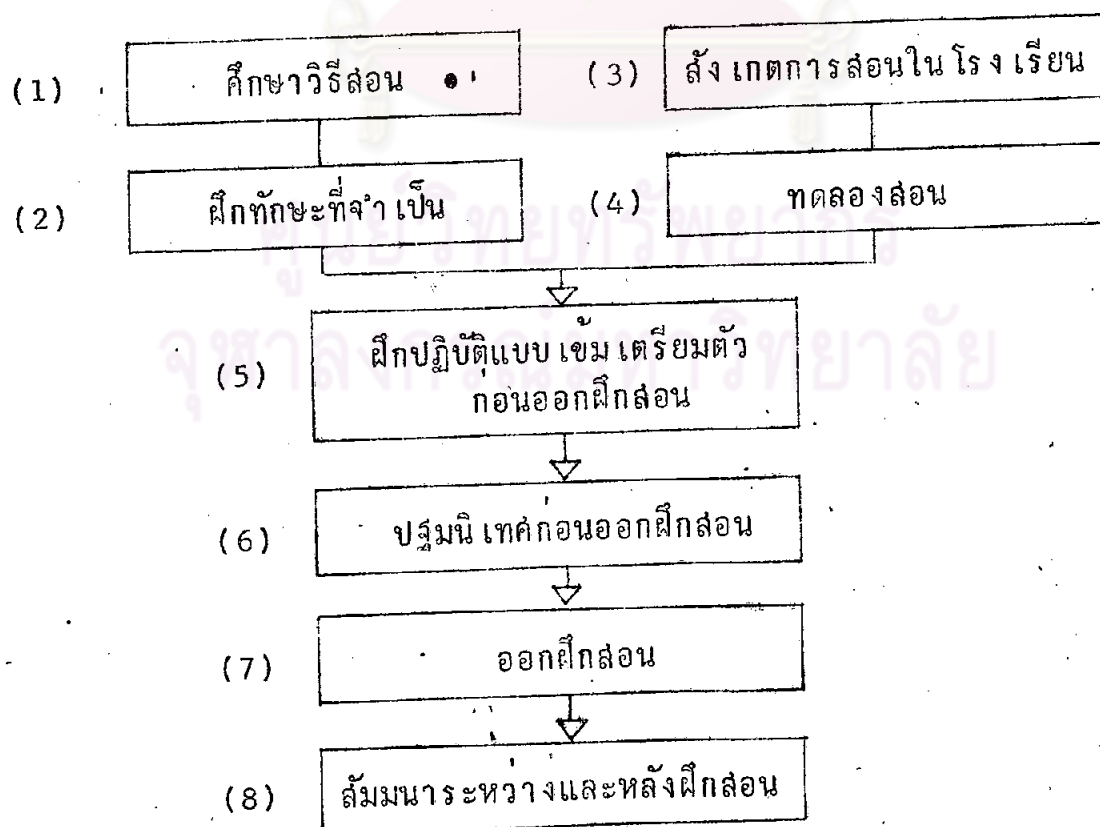
2. วิธีการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรจัดเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ตลอดหลักสูตร ตั้งแต่ปีแรกที่เข้ามาศึกษาฝึกหัดครูจนกระทั่งถึงปีสุดท้ายของการศึกษาตามหลักสูตร ในการฝึกปฏิบัติควร เริ่มจากน้อยไปหามาก จากง่ายไปหายาก และจากรูปธรรมไปหานามธรรม ดังนี้

ปีที่	เวลาที่ใช้ฝึก	กิจกรรมที่จะต้องฝึกปฏิบัติ	สถานที่ที่ใช้ฝึก
1	3 ชั่วโมง/ สัปดาห์ ภาคเรียน	สังเกตธรรมชาติและการเรียนรู้ ของเด็ก สังเกตการจัดโรงเรียน สังเกตพฤติกรรมการทำงานของ ครูในโรงเรียน	โรงเรียนสาธิตหรือ โรงเรียนประถม/ มัธยมที่อยู่ไกลเคียง กับสถาบันฝึกหัดครู
2	3 ชั่วโมง/ สัปดาห์ จำนวน 2 ภาคเรียน	สังเกตการจัดกิจกรรมการ เรียน การสอนและการสอนและพฤติกรรม การสอน ฝึกทำและใช้สื่อการเรียนชนิดต่างๆ ฝึกตรวจแบบฝึกหัดและฝึกแก้ไขเด็ก เป็นรายบุคคล ฝึกสร้างแบบวัดผล และฝึกประเมิน ผลการสอน ฝึกจัดกิจกรรม ฝึกปกครองนักเรียน ฝึกให้บริการนักเรียนในงานกิจการ นักเรียน	โรงเรียนสาธิตหรือ โรงเรียนประถม/ มัธยม ที่อยู่ไกลเคียง กับสถาบันฝึกหัดครู
3	8-9 ชั่วโมง /สัปดาห์ จำนวน 2 ภาคเรียน	ฝึกเตรียมบทเรียนและทดลองสอน บทเรียนสั้น ๆ ในชุดวิชาต่างๆ ช่วยงานแนะแนวในโรงเรียน ฝึกปฏิบัติงานพัฒนา โรงเรียน	โรงเรียนสาธิตหรือ โรงเรียนประถม/ มัธยม ที่อยู่ไกลเคียง สถาบันฝึกหัดครู

ปีที่	เวลาที่ใช้ฝึก	กิจกรรมที่ต้องฝึกปฏิบัติ	สถานที่ที่ใช้ฝึก
4	ฝึก 1 ภาคเรียน	ฝึกและลงมือสอนวิชาต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย จัดกิจกรรมปกครองและให้บริการแก่นักเรียน ทำการแนะแนวในโรงเรียน ทำงานธุรการทั่วไปและธุรการเกี่ยวกับการสอน พัฒนาโรงเรียนและชุมชน	โรงเรียนสาธิตหรือออกไปฝึกสอนในโรงเรียนที่สถานีฝึกหัดครูติดต่อให้เป็นโรงเรียนฝึกสอนชุมชนของโรงเรียนฝึกสอน สถานประกอบการในชุมชน

ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดดำเนินการส่งนักศึกษาออกไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู มีกิจกรรมต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

3. โครงสร้างการประสานงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จัดให้มีโครงสร้างและมีองค์กรหรือคณะกรรมการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งให้ความสำคัญของอาจารย์นิเทศก์ด้วย ได้มีการเสนอโครงสร้างที่ควรจัดในสถาบันฝึกหัดครู ดังนี้

3.1 องค์กร ควรจัดให้มีหน่วยงาน สำนักงาน หรือองค์กร สำหรับดำเนินการ เกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู โดยตรง ในรูปของคณะกรรมการ แยกออกเป็นคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการดำเนินการ โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการดังกล่าว ดังนี้

3.1.1 คณะกรรมการอำนวยการ ควรประกอบด้วยผู้บริหาร

3.1.2 คณะกรรมการดำเนินการ ควรประกอบด้วยผู้รับผิดชอบโดยตรงกับสายงานฝึกวิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ ซึ่งหมายถึงอาจารย์ประจำภาควิชาตามรายวิชา เอก-โท ผู้ประสานงานอื่น ๆ

3.2 หน้าที่รับผิดชอบขององค์กรและบุคลากร

3.2.1 คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่ กำหนดนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควบคุมดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบาย อนุมัติการจัดตั้ง ยุบ รวม แผนการของหน่วยงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยเรียบร้อย

3.2.2 คณะกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่ดังนี้

3.2.2.1 เสนอนโยบายและแผนพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในแต่ละภาค เรียงตลอดปีการศึกษา

3.2.2.2 ประสานงานกับคณะวิชา ภาควิชา และอาจารย์ผู้สอนวิธีสอน เพื่อวางแผนการสอนภาคทฤษฎี และเตรียมนักศึกษา ก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ

3.2.2.3 ประสานงานกับโรงเรียน เพื่อหา
ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักศึกษาครู ที่โรงเรียนต้องการรับ เข้าฝึกประสบการณ์
วิชาชีพ

3.2.2.4 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2.2.5 แก้ไขข้อขัดข้องและอุปสรรคในการ

ดำเนินงานนี้

3.2.2.6 ออกนิเทศร่วมกับอาจารย์นิเทศ

จากคณะวิชาภาควิชาต่าง ๆ

3.2.2.7 จัดสอนวิชาแทนการฝึกประสบการณ์

วิชาชีพภาคปฏิบัติร่วมกับภาควิชาที่เกี่ยวข้อง

3.2.2.8 ประเมินผลการฝึกประสบการณ์

วิชาชีพภาคปฏิบัติ

3.2.2.9 เสนอของบประมาณของหน่วยงาน

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3.2.2.10 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่วิทยาลัย

หรือมหาวิทยาลัย/คณะมอบหมาย

3.2.3 อาจารย์นิเทศ ซึ่ง เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการ
ฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู ควรมีหน้าที่ดังนี้

3.2.3.1 หน้าที่ทั่วไป

(1) ติดต่อประสานงานกับโรงเรียน
ฝึกปฏิบัติวิชาชีพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงาน

ครูพี่เลี้ยง ครูใหญ่ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

(2) เป็นผู้ประสานงานกับนักศึกษา

เดินทางไปประจำหน่วยของนักศึกษา

(3) อำนวยความสะดวกในการ

วารสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

(4) จัดทำเอกสาร คู่มือครู และ

(5) จัดสวัสดิการให้แก่นักศึกษา
เช่น อำนวยความสะดวกในเรื่อง การรณานัติ จดหมาย พัสดุ การรักษาพยาบาล
เรื่องที่พึกและเครื่องใช้ ฯลฯ

(6) เป็นที่ปรึกษาของนักศึกษา
(7) ควบคุมดูแลและจัดซื้อวัสดุ
ครุภัณฑ์ที่ใช้ในหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
(8) สืบรวจ พิจารณา คัดเลือก
ขยายและยุบหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
(9) ควบคุมความประพฤติ
ดูแลทุกข์สุขและความปลอดภัยให้แก่นักศึกษา
(10) แนะนำนักศึกษา เกี่ยวกับงาน

บริการชุมชน

(11) ศึกษารวบรวมสถิติ ข้อมูล
และข้อ เสนอแนะ เกี่ยวกับสภาพการศึกษาของท้องถิ่น เสนอต่อคณะอาจารย์ใน
สถาบันฝึกหัดครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาทางในการปรับปรุงคุณภาพการ เรียน
การสอน

(12) ให้ความร่วมมือกับคณะ
กรรมการการศึกษาของ โรงเรียนในการปรับปรุง โรงเรียนและพัฒนาท้องถิ่น

3.2.3.2 หน้าที่นี้ เทศการสอน

(1) ให้ความช่วยเหลือ
นักศึกษาในด้านการสอน การปกครองชั้น การจัดห้องเรียน การจัดกิจกรรม
การปรับปรุง โรงเรียน และการพัฒนาชุมชน

(2) สังเกตการสอนของนักศึกษา
ช่วยเหลือให้คำแนะนำข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการสอน

(3) แนะนำนักศึกษา เกี่ยวกับ
การจัดหา การทำและการ เลือกใช้อุปกรณ์การสอน ตลอดจนแหล่งวิชาในชุมชน

(4) ตรวจ แนะนำ การทำบันทึก
การสอนและโครงการสอน

- ฝึกสอนของนักศึกษา
- วินัยของครู
- และนักศึกษา
- นักศึกษาให้พร้อมที่จะออกไปปฏิบัติงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- ครูพี่เลี้ยง ครูใหญ่ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- คุณภาพของการสอน
- (5) วัดผลและประเมินผลการ
  - (6) แนะนำระเบียบปฏิบัติและ
  - (7) เป็นวิทยากรให้แก่ครูพี่เลี้ยง
  - (8) จัดปฐมนิเทศ เพื่อเตรียมตัว
  - (9) จัดสัมมนาและอบรมนักศึกษา
  - (10) สำนึกการสอนเพื่อปรับปรุง
  - (11) แนะนำนักศึกษาฝึกสอน ครู-
พี่เลี้ยง และครูใหญ่ ในการนำนวัตกรรมทางการสอนมาใช้
  - (12) แลกเปลี่ยนนโยบายและชี้แจงข้อ
สงสัยเกี่ยวกับงานของ โครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

4. โครงสร้างในการประสานงานระหว่างสถาบันฝึกหัดครูกับโรงเรียน
ในท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรทำโดยคณะกรรมการดำเนินการ โดย
ประสานงานกับบุคลากรฝ่ายผู้ใช้ครู เช่น ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ บุคลากรในชุมชน
อันได้แก่ สภาตำบล ออานามัย พัฒนาการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

5. การดำเนินงานเพื่อให้โครงการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูมีประสิทธิภาพ
อันได้แก่

- 5.1 การเลือกโรงเรียนฝึกสอน ควรมีเกณฑ์ดังนี้
  - 5.1.1 เป็นโรงเรียนที่ยินดีให้ความร่วมมือ และต้องการ
รับนักศึกษาฝึกสอน
  - 5.1.1 เป็นโรงเรียนที่มีครูครบชั้น และมีบุคลากรพร้อม

ที่จะรับผิดชอบงานของนักศึกษา

5.1.3 การคมนาคมและระยะทางมีความสะดวกพอสมควร

5.1.4 มีความปลอดภัยทั้งนักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์-

นิเทศก์

5.2 การแต่งตั้งครูพี่เลี้ยง ควรเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้ง เป็นคราว ๆ ไป โดยพิจารณาจากครู อาจารย์ที่มีคุณสมบัติดังนี้

5.2.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

5.2.2 เป็นผู้ผ่านการอบรมหน้าที่ครูพี่เลี้ยงมาแล้ว

5.3 มีการสัมมนา อบรมนักศึกษาฝึกสอนก่อนออกฝึกสอน ระหว่างการฝึกสอน และหลังการฝึกสอน และควรให้ครูพี่เลี้ยง เข้าร่วมสัมมนาด้วย ยกเว้นการสัมมนาหลังการฝึกสอนอาจไม่ต้องให้ครูพี่เลี้ยง เข้าร่วมด้วย แต่ควรส่งรายงานการสัมมนาไปให้ทราบในภายหลัง

5.4 การสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง ควรจัดอย่างน้อยปีละครั้ง อาจแยกกันจัดหรือจัดรวมกันก็ได้

5.5 การส่งเสริมครูพี่เลี้ยง ทำได้โดยจัดอบรมวิชาการใหม่ ๆ เมื่อผ่านการอบรมแล้วมีการมอบวุฒิบัตรหรือ เกียรติบัตร หรือให้หน่วยกิต และหรือให้โอกาสพิเศษในการ เข้าศึกษาต่อในสถาบันฝึกหัดครู หรือถือว่ทำงานครูพี่เลี้ยง เป็นผลงานอย่างหนึ่งในการประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปี เป็นกรณีพิเศษ

5.6 มีการประสานงานระหว่าง โรงเรียนฝึกสอนกับบุคคล ส่วนราชการ หรือหน่วยงานในท้องถิ่นในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู โดยยึดหลักมนุษยสัมพันธ์ และการดำเนินการตามระเบียบราชการตามลำดับชั้น

6. การประเมินผลการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมี การกำหนดแบบในการประเมินให้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ

6.1 ด้านนักศึกษา ประเมินว่าได้เกิดสมรรถภาพตามจุดประสงค์

ของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูหรือไม่เพียงใด ผู้ประเมินคือผู้บริหาร โรงเรียน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์

6.2 ด้านการดำเนินงานตามโครงการ ผู้ประเมินคือ คณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

6.3 ด้านความร่วมมือต่าง ๆ ผู้ประเมินคือ คณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การประเมินนั้น อาจทำได้โดยใช้ระบบการให้เกรด หรือระบบ ผ่าน ไม่ผ่าน

ปานตา ใช้เทียบวงศ์และคณะ (ปานตา ใช้เทียบวงศ์และคณะ, 2525 : 66-68) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพใน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ และนิสิตที่มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2525 ได้เสนอแนะรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ในโรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในด้านการเตรียมก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การประเมินผล และเกณฑ์ในการจัดอาจารย์นิเทศก์ในโรงเรียนสาธิตฯ ไว้ดังนี้

การเตรียมก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1. นิสิตรายงานตัวที่โรงเรียนก่อนโรงเรียนเปิด 2 สัปดาห์ เพื่อเตรียมตัว เช่น แต่งห้องเรียน จัดทำบันทึกการสอนล่วงหน้า เตรียมอุปกรณ์โรงเรียนจัดปฐมนิเทศน์นิสิตเพื่อ

1.1 แนะนำให้นิสิตรู้จักกรรมการดำเนินการของโรงเรียน อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.2 ให้นิสิตได้รับทราบเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ และกฎระเบียบต่างๆ ของโรงเรียน ทั้งที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรอื่น ๆ ในฐานะ

อาจารย์คนหนึ่งของ โรงเรียน

1.3 ให้นิสิตได้ทราบและเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขต หน้าที่ความรับผิดชอบ และบริการต่าง ๆ ที่นิสิตจะได้รับ ให้นิสิตได้เตรียมตัวในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะครู

2. เมื่อ เปิดภาค เรียน นิสิตจะมี โอกาสได้สัง เกตการณ์สอนและการคุมชั้นของอาจารย์แต่ละวิชา ก่อน เป็น เวลา 1 สัปดาห์ ในขณะที่เดียวกันนิสิตจะใช้เวลานั้นช่วยดูแลการทำงานของนัก เรียนและฝึกงานในห้อง เรียน และ เริ่มมีบทบาทร่วมกับอาจารย์

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1. ใช้เวลาในการฝึกสอน 10-12 สัปดาห์ อาจารย์นิเทศก์จะเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำ เพื่อปรับปรุงแก้ไขการสอนตลอดเวลา

2. มีการประชุมนิสิตระหว่างฝึกสอน โดยมีหัวหน้าหน่วยนิเทศก์การศึกษาเป็นประธาน เพื่อรับฟังปัญหาของนิสิต และชี้แจงแนะนำทางปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหา หรือชี้แจงทำความเข้าใจกับนิสิต เพื่อผ่อนคลายความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ประสานงานกับคณะ เพื่อแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ให้อาจารย์นิเทศก์และนิสิตทราบ

3. เปิดโอกาสให้นิสิตได้ประชุมปรึกษาหารือกันเอง เป็นครั้งคราว โดยมีหัวหน้านิสิตเป็นประธาน เพื่อให้พบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4. กิจกรรมที่นิสิตจะได้ฝึกนอกเหนือไปจากการสอนและงานประจำชั้น คือ ฝึกงานอื่นซึ่ง เป็นหน้าที่อาจารย์ประจำชั้นด้วย เช่น งานด้านกิจการนักเรียน งานแนะแนว งานธุรการ เกี่ยวกับการสอน งานดูแลความเรียบร้อยประจำชั้น และกิจกรรมพิเศษของ โรงเรียน เป็นต้น

การประเมินผล

1. ประเมินผลย่อย โดยใช้แบบประเมินผลซึ่งหน่วยประสบการณ์วิชาชีพ กำหนดไว้ คือ ประเมินผลระหว่างฝึกสอนเป็นระยะ 3 ครั้ง

2. การสอบสอนจะกำหนดไว้ในสัปดาห์สุดท้ายของการฝึกสอน ในกรณีที่นิสิตมีความพร้อมที่จะสอบสอนก่อน อาจารย์นิเทศก็จะพิจารณาและอนุญาตให้สอบสอนก่อนได้ และจะต้องสอนต่อจนครบ 12 สัปดาห์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

3. จัดประชุมสรุปและประเมินผล ก่อนที่จะเสร็จสิ้นการฝึกสอน มีการประชุมเพื่อประเมินผล โครงการจัดประสบการณ์วิชาชีพของโรงเรียน และมองปัญหาข้อข้องใจต่าง ๆ เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้แก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียนในปีต่อไป

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสหรัฐอเมริกา

ปทีป เมธาคูณวุฒิ (ปทีป เมธาคูณวุฒิ, 2526) ได้รายงานไว้ว่า ในสหรัฐอเมริกาให้ความสนใจที่จะจัดประสบการณ์วิชาชีพให้แก่ศึกษาคณาตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 และบางมหาวิทยาลัยยังได้จัดรูปแบบอื่น ๆ สำหรับการทดลอง เช่น ที่มหาวิทยาลัยบริกแฮมยัง (Brigham Young University) มหาวิทยาลัยแห่งรัฐแคนซัส (Kansas State University) และมหาวิทยาลัยฮุสตัน (Houston University) เป็นต้น

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยบริกแฮมยัง รัฐยูทาห์

ได้แบ่ง โปรแกรมประสบการณ์วิชาชีพครูออกเป็น 5 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่ 1 การศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น นิสิตนักศึกษาจะเริ่มเรียนวิชา นี้ในภาคเรียนที่สองของปีที่ 1 หรือภาคแรกของปีที่ 2 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 2 หน่วยกิต ในวิชานี้จะเปิดโอกาสให้นักศึกษาค้นคว้า และสามารถค้นพบด้วยตนเอง เกี่ยวกับวิชาชีพครู และดูว่าตนเอง เหมาะสมที่จะเป็นครูหรือไม่

ส่วนที่ 2 การเป็นผู้ช่วยครู ในส่วนนี้นิสิตนักศึกษาครูจะใช้เวลา ประมาณวันครึ่งต่อสัปดาห์ ตลอดทั้งภาคที่คณาจารย์ของโรงเรียน นอกจากนั้น

นักศึกษาจะต้องสั่ง เตกการสอนในชั้นประถมต้นและประถมปลาย และมีการ สัมมนากับอาจารย์จากมหาวิทยาลัย ในช่วงนี้นักศึกษาจะเรียนวิชาชีพครูใน ส่วนที่เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียน พัฒนาการของเด็ก และทักษะการสอน

ส่วนที่ 3 วิธีและกลวิธี ในส่วนนี้นิสิตนักศึกษาครูจะเรียนใน ภาคที่สองของปีที่ 3 ในช่วงนี้นิสิตนักศึกษาจะได้มีโอกาสฝึกทักษะการสอน โดยใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องทดลองการสอน (Instructional Laboratory) นอกจากนั้นนิสิตนักศึกษาอาจได้รับมอบหมายให้สอนบ้างในกลุ่มย่อยหรือตามที่ ได้รับมอบหมาย

ส่วนที่ 4 การฝึกสอน ในส่วนนี้จะจัดให้นิสิตนักศึกษาครูออกฝึกสอน ในชั้นปีที่ 4 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ และจะได้หน่วยกิตการฝึกสอน 8 หน่วยกิต

ส่วนที่ 5 การเรียนในมหาวิทยาลัย ในส่วนนี้เป็นการจัดให้นิสิต นักศึกษาเรียนในมหาวิทยาลัย ใช้เวลาประมาณ 8 ชั่วโมง โดยเรียนมาก Modules 3 Modules คิดเป็น 4 หน่วยกิต ซึ่งจะเรียนเกี่ยวกับการสอน การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ในการสอน ค่านิยมทางการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ และการจัดชั้นเรียน

การจัดโปรแกรมประสบการณ์วิชาชีพครู ของวิทยาลัยเซาท์เทิร์น จอร์เจีย

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในวิทยาลัยเซาท์เทิร์น จอร์เจีย จัดใน รูปของกรรมการ เฉพาะกิจที่จะให้บริการและ เป็นศูนย์กลางการติดต่อสื่อสาร โดยจัดขึ้นเป็นองค์การตามความต้องการของแต่ละศูนย์ของ โรงเรียนและ เปลี่ยนแปลงการดำเนินงานไปตามสภาพของชุมชนนั้น แต่ก็ยังคงยึดมั่นอยู่ในนโยบาย กลางและความรับผิดชอบร่วมกัน กลุ่มกรรมการประกอบด้วยบุคลากรจาก 3 แหล่งด้วยกัน คือ จากวิทยาลัย ประกอบด้วยนักศึกษาฝึกงาน 20-25 คน นักศึกษา ปริญญาโท 3-5 คน อาจารย์จากวิทยาลัยที่ประจำชุมชนนั้น 2 คน และอาจารย์ จากวิทยาลัยที่ประจำศูนย์กลาง 2-3 คน ส่วนทีมงานของชุมชนประกอบด้วย

ผู้ปกครอง นักธุรกิจ ผู้นำทางศาสนา และบุคลากรทางการศึกษาของ โรงเรียน ประกอบด้วยครูสายวิชาต่าง ๆ อาจารย์ประจำชุมชนจะใช้เวลาประมาณ 1 ใน 3 ของเวลาในการสอนนักศึกษาทั้งปริญญาตรีและโท การจัดสัมมนาให้คำปรึกษา และใช้เวลาที่เหลือ 2 ใน 3 ทำงานร่วมกับครู เกี่ยวกับการสำเร็จการศึกษานานาชาติ และกิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียน ส่วน อาจารย์ที่ประจำที่ศูนย์จะใช้เวลาด้านใหญ่ในการสอนในวิทยาลัย และจะเป็นตัว เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างทีมงานทั้งหมดกับวิทยาลัย

การจัดโปรแกรมประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยจอร์เจีย

การจัดดำเนินการมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนาองค์ ประกอบของการสอน คือ ชุดการสอน (Modular instruction) และการดำเนินการภาคสนาม (Field-based Operation) ส่วนขั้นตอนที่สอง เป็นการจัดดำเนินการรูปแบบโปรแกรมอย่างเข้ม สมรรถภาพที่กำหนดไว้ในโปรแกรมนี้ได้จากครู ในโรงเรียนและอาจารย์ในมหาวิทยาลัย โดยมีทั้งสมรรถภาพที่เป็นแกนกลางและ สมรรถภาพที่เป็นเฉพาะ และแจ้งให้นักศึกษาทราบ เพื่อ เป็นเกณฑ์ในการประเมิน สำหรับประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับนั้น เริ่มจากในช่วงฤดูร้อน นักศึกษาจะเข้าไป มีส่วนร่วม โครงการของชุมชน ซึ่งนิสิตนักศึกษาจะได้มี โอกาสทำงานร่วมกับคนใน ชุมชน และได้มีโอกาสสำรวจความรู้สึก ค่านิยมและทัศนคติของตนเอง โดยใน ส่วนนี้จะไม่มีความสมรรถภาพที่กำหนดแน่นอน ประสบการณ์อีกประเภทหนึ่งก็คือ กิจกรรม การสอนในภาคสนาม ในส่วนนี้ที่งานจะกระจายไปตามกลุ่มนิสิต นักศึกษา และ อาจารย์ เพื่อทำงานร่วมกันในช่วงเวลา 2 ปี หรือตลอดช่วงที่นิสิตนักศึกษาอยู่ใน ประสบการณ์ทางวิชาชีพ

การจัดโปรแกรมประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยแห่งรัฐแคนซัส

มหาวิทยาลัยแห่งนี้ ได้มีการทดลองนำประสบการณ์วิชาชีพครูในรูปแบบต่าง ๆ กันมาทดลอง เป็นต้นว่า Internship Model ให้นักศึกษาที่จบการศึกษา แล้วจะต้องประจำอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลา 2 ปี ก่อนที่จะได้ใบประกอบวิชาชีพครู

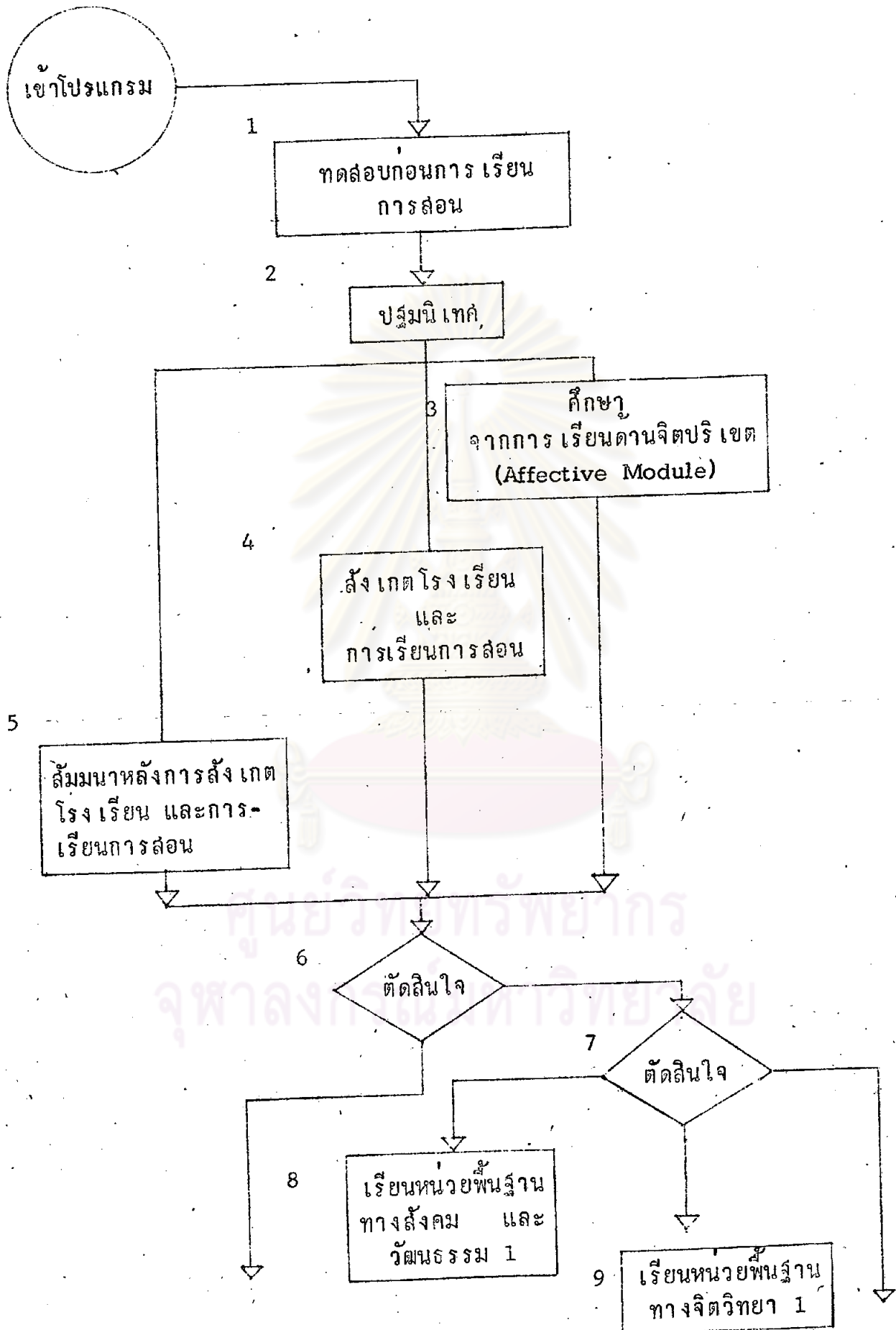
รูปแบบที่สอง เป็นรูปแบบที่ใช้ชื่อคือ การให้ผลิตนักศึกษาใช้เวลาประมาณ 4-6 สัปดาห์ในโรงเรียนหรือในชุมชน ในทุก ๆ ปีตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 4

รูปแบบอีกประเภทหนึ่ง เรียกว่า "Fifth Year Model" ซึ่งจะขยายเวลาการศึกษา หรืองานสอนออกไปอีก 1 ปี ภายหลังจากที่บัณฑิตได้รับปริญญา หลังจากนั้นก็จะได้รับใบรับรอง

การจัดโปรแกรมประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยซูล์ตัน รัฐเท็กซัส

มหาวิทยาลัยได้จัดรูปแบบประสบการณ์วิชาชีพ โดยเน้นแนวทางของการฝึกหัดครูสมรรถฐาน (Competency Based Teacher Education) ในด้านการจัดประสบการณ์และการเรียนการสอน ดังแสดงรายละเอียดตามแผนภาพต่อไปนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

11

สังเกตการณ์การเรียนการสอน
ในชั้นเรียนและสภาพของ
โรงเรียน

10

(ถ้ามีโอกาสนี้) ทดลองสอน
ตัวต่อตัวกับนักเรียน

ขั้นตอนที่ 1-11 มีค่าเท่ากับการเรียน 8 หน่วยกิต

12

เริ่มประสบการณ์วิชาชีพ
ชั้นปีที่ 2

13

ตัดสินใจ

14

ทดลองสอนตัวต่อตัว
หรือกลุ่มย่อย 1 วิชา

17

เรียนหน่วยสถิติและวัดผล

15

เรียนหน่วยพื้นฐานทาง
สังคมและวัฒนธรรม 2

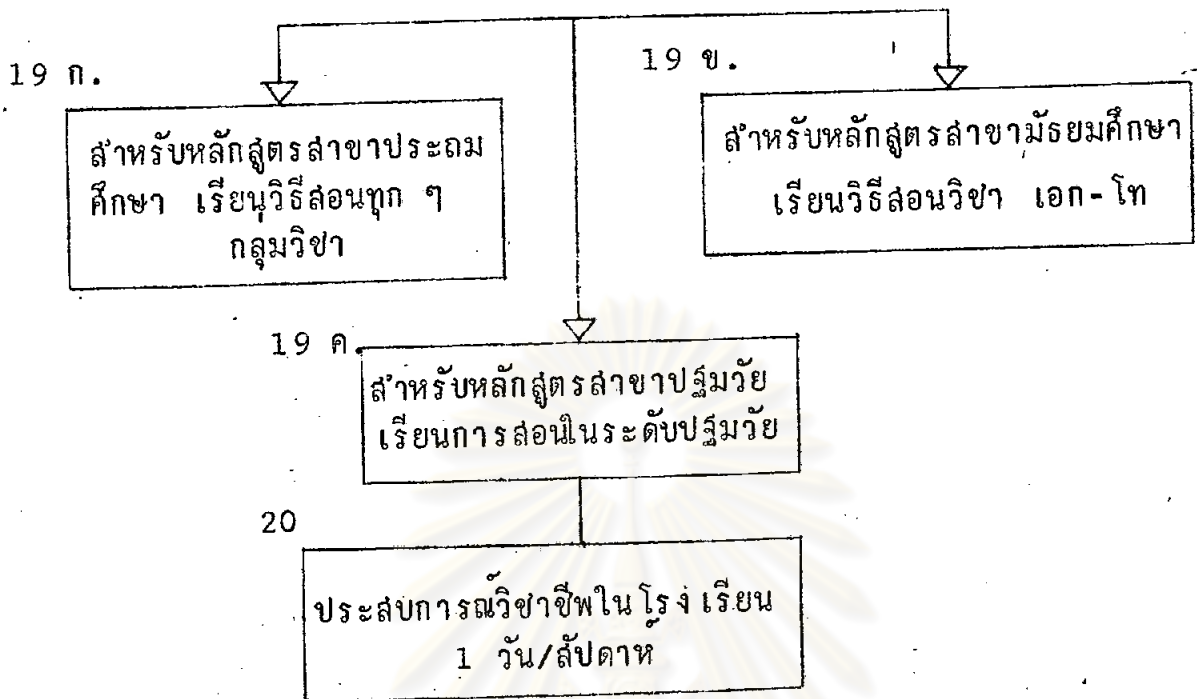
18

เรียนหน่วยพื้นฐาน
ทางจิตวิทยา 2

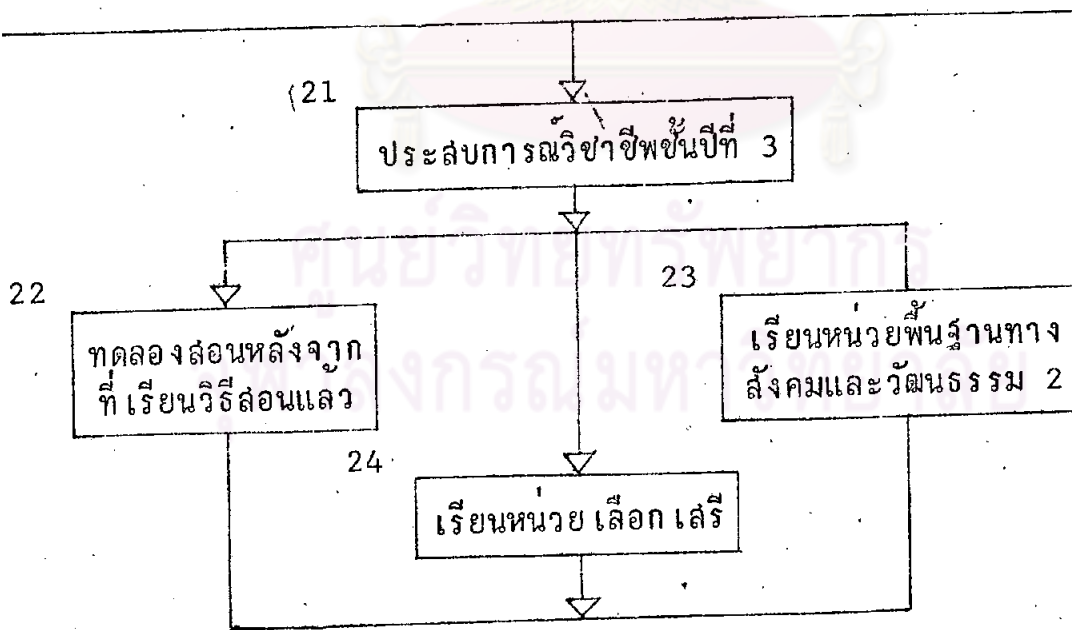
16

เรียนหน่วยหลักสูตร
และการสอน

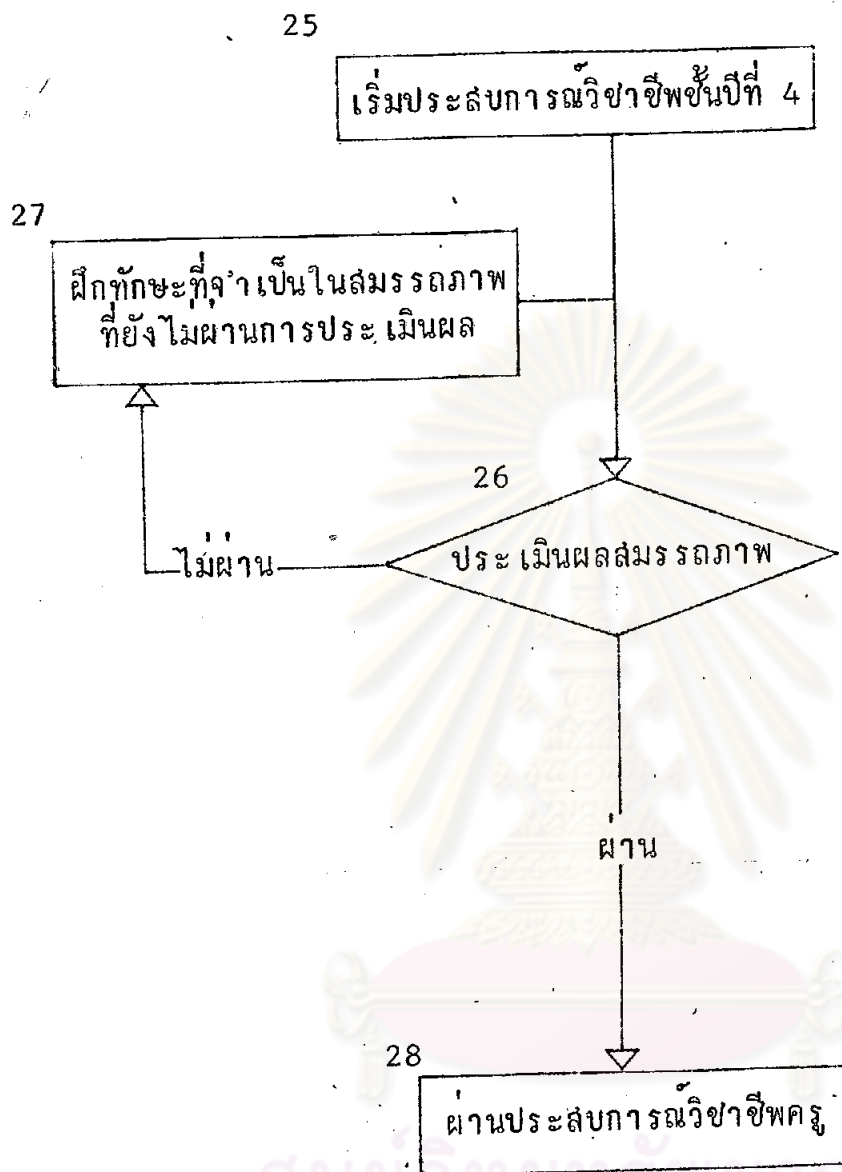
ขั้นตอนที่ 12-18 มีค่าเท่ากับเรียน 10 หน่วยกิต

ขั้นตอนที่ 19-20 มีค่าเท่ากับ 4 หน่วยกิต สำหรับสาขามัธยมศึกษา
 มีค่าเท่ากับ 8 หน่วยกิต สำหรับสาขาประถมศึกษา
 มีค่าเท่ากับ 12 หน่วยกิต สำหรับสาขาการศึกษาปรั่มวัย

ขั้นตอนที่ 21-24 มีค่าเท่ากับ 9 หน่วยกิต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จะเห็นว่า การจัดประสบการณ์วิชาชีพในช่วงปีที่ 1 ให้กับนิสิตนักศึกษา เป็นเพียงการปฐมนิเทศให้เกิดความคุ้นเคย และรู้จักสภาพความเป็นไปเกี่ยวกับวิชาชีพครู (Professional Orientation Experiences) นิสิตนักศึกษาจะมีโอกาสได้สัมผัส สภาพสภาพโรงเรียนและสภาพนักเรียนโดยทั่วไป ทั้งระดับประถมและมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ กัน ก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะศึกษาอยู่ในวิชาชีพนี้ต่อไป ส่วนประสบการณ์ที่จัดให้ในปีที่ 2 และ 3 นั้น เป็นการเตรียมนิสิตนักศึกษาสำหรับวิชาชีพครู (Professional Preparation Experiences) และปีที่ 4 เป็นช่วงเวลาที่นิสิตนักศึกษาจะแสดงสมรรถภาพของตนเองในการที่จะเป็นครูต่อไป (The Demonstration of Competence as a Teacher)

นอกจากนั้นในส่วนที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการสอนของนิสิตนักศึกษาได้กำหนดไว้ ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 และ 2 จะเป็นการสังเกตนักเรียนในชั้นที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนสอนประจำ ในขณะที่เดียวกันก็สังเกตการควบคุมชั้นเรียน การเรียนการสอน และช่วยอาจารย์นิเทศก์เตรียมทำบันทึกการสอน ฝึกทำบันทึกการสอนของตนเองและอาจจะช่วยสอนร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ในบางครั้ง

สัปดาห์ที่ 3 และ 4 ในช่วงสองสัปดาห์ต่อมา นิสิตนักศึกษายังคงช่วยอาจารย์นิเทศก์ในการจัดชั้นเรียนต่าง ๆ ร่วมสอนและสอนตามลำพังบ้าง โดยมีอาจารย์นิเทศก์ช่วยเหลือแนะนำ

สัปดาห์ที่ 5 กับ 7 เป็นช่วงที่จะประเมินความก้าวหน้าเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา ในช่วงนี้อาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยและจากโรงเรียนจะต้องช่วยกันให้ข้อเสนอแนะนิสิตนักศึกษา เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาเกิดความมั่นใจในตนเอง

สัปดาห์ที่ 8 กับสัปดาห์ที่ 12 นิสิตนักศึกษาจะทำหน้าที่สอนอย่างเต็มที่ โดยอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนให้ความช่วยเหลือบ้าง การรายงานผลความก้าวหน้าควรจะทำ 1 ครั้ง ก่อนที่จะให้นิสิตนักศึกษาเตรียมตัวสำหรับการวัดผลขั้นสุดท้าย